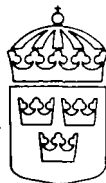


Konstitutionsutskottets betänkande

1987/88:13

om följdlagstiftning till förvaltningslagen på kyrkans område



KU
1987/88:13

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet proposition 1987/88:5 om följdlagstiftning till förvaltningslagen på kyrkans område samt en med anledning av propositionen väckt motion, 1987/88:K6 av Bengt Kindbom (c).

Utskottet förordar vissa justeringar i de framlagda förslagen till ändringar i beslutsförhållsreglerna för svenska kyrkans centralstyrelse och kyrkomötets besvärsnämnd (43 och 48 §§ lagen om kyrkomötet). Genom dessa åtgärder har samtidigt syftet med den i ärendet väckta motionen uppnåtts. I övrigt tillstyrker utskottet de i propositionen framlagda förslagen.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen (justitiedepartementet) att riksdagen antar i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i lagen (1982:377) om tillfällig upplåtelse av kyrka,
2. lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet.

Lagförslagen har intagits i *bilaga* till betänkandet.

Motionen

1987/88:K6 av Bengt Kindbom (c), vari yrkas att 43 § första stycket lagen om kyrkomötet skall ha följande lydelse:

Svenska kyrkans centralstyrelse får handlägga ärende endast om ordföranden eller, vid förhinder för denne, vice ordföranden samt minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande. En ledamot eller ersättare, eller utskott bestående av ledamöter eller ersättare, eller en tjänsteman i styrelsen får handlägga vissa slag av ärenden i den utsträckning som kyrkomötet kan ha föreskrivit.

Utskottet

I propositionen har regeringen föreslagit ändringar i lagen (1982:377) om tillfällig upplåtelse av kyrka och lagen (1982:943) om kyrkomötet. Syftet med ändringarna är att anpassa vissa bestämmelser i dessa två lagar till den nya förvaltningslagen (1986:223).

Regeringen har inhämtat kyrkomötets yttrande i ärendet. De till kyrkomötet remitterade lagförslagen överensstämmer med lagförslagen i propositionen.

nen, utom i vad avser vissa lagtekniska justeringar i 43 och 48 §§ lagen om kyrkomötet.

KU 1987/88:13

Beträffande lagen om tillfällig upplåtelse av kyrka föreslås endast den ändringen att termen besvär, som förekommer i lagens 7 §, ersätts med beteckningen överklagande. Därigenom uppnås en anpassning till den nya förvaltningslagen i vilken termen besvär inte förekommer.

Även flertalet av ändringsförslagen i lagen om kyrkomötet innebär att termen besvär utmönstras ur författningen. Några ytterligare ändringsförslag i lagen om kyrkomötet gäller förfarandena vid överklagande av vissa beslut av domkapitlet och vid omröstning i svenska kyrkans centralstyrelse och kyrkomötets besvärsnämnd samt förslag om att reglerna i förvaltningslagen om inhibition inte skall tillämpas vid överklagande av val enligt 25 och 40 §§ lagen om kyrkomötet.

Utskottet har inte något att erinra beträffande de nu nämnda förslagen till lagändringar och tillstyrker därför propositionen i dessa delar.

Den i ärendet väckta motionen gäller det i propositionen framlagda förslaget till ändring i 43 § första stycket lagen om kyrkomötet.

Det nämnda lagrummet innehåller en beslutsförhetsregel som uppställer krav på att beslut inom svenska kyrkans centralstyrelse endast får fattas om ett visst antal ledamöter är närvarande. En motsvarande bestämmelse avseende beslut i kyrkomötets besvärsnämnd finns i 48 § första stycket.

Det kan dock i praktiken finnas fall då beslut kan behöva fattas med sådan skyndsamhet att det kan vara svårt att hinna sammankalla det antal ledamöter som krävs för beslutförhet. Det kan gälla t.ex. prövning av en begäran att lämna ut en allmän handling. Ett annat exempel är den prövning av om en skrivelse med överklagande har kommit in i rätt tid som enligt den nya förvaltningslagen skall göras av den myndighet vars beslut överklagas. Det finns även beslut av förberedande karaktär, beträffande vilka det knappast är sakligt motiverat att kräva beslut i plenum.

Enligt propositionen har kyrkomötet möjlighet att besluta föreskrifter i de nämnda frågorna genom kyrklig kungörelse. I 7 § lagen (1982:942) om svenska kyrkan finns nämligen ett bemyndigande för kyrkomötet att genom kyrklig kungörelse meddela föreskrifter om verksamheten hos myndigheter under kyrkomötet. I propositionen föreslås att det i 43 och 48 §§ lagen om kyrkomötet tas in ett förbehåll så att det där klart skall framgå att beslutsförhetsreglerna inte skall tillämpas i de fall beslut fattas efter delegering i en kyrklig kungörelse. Detta förbehåll föreslås få den innebörden att en ledamot eller ersättare eller tjänsteman får handlägga vissa slag av ärenden i den utsträckning som kyrkomötet kan ha föreskrivit.

Enligt Bengt Kindboms (c) motion 1987/88:K6 finns i och för sig inget att erinra mot att delegationsrätten klarläggs direkt i lagen om kyrkomötet. En delegationsbestämmelse bör emellertid enligt motionen utformas så att den inte hindrar nuvarande arbetsformer. Motionären framhåller härvid att centralstyrelsen även arbetar genom delegation till utskott. I motionen föreslås ett tillägg i 43 § första stycket lagen om kyrkomötet enligt vilket delegering av rätt att fatta beslut inom centralstyrelsen skall kunna omfatta även utskott bestående av ledamöter eller ersättare.

Konstitutionsutskottet delar den i propositionen framförda uppfattningen

att bemyndigandet i 7 § lagen om svenska kyrkan kan utnyttjas av kyrkomötet för att meddela föreskrifter av det slag som avses i propositionen. Föreskrifter av detta slag får anses gälla sådana detaljregler rörande arbetsformer m.m. som enligt motivuttalanden till 7 § lagen om svenska kyrkan skall kunna meddelas i kyrklig kungörelse (se prop. 1986/87:77 s. 32 f. och prop. 1984/85:36 s. 14). Som föreslagits i propositionen bör därför i beslutsförhållsreglerna i 43 och 48 §§ lagen om svenska kyrkan tas in förbehåll så att bestämmelserna inte kommer att stå i strid med de föreskrifter som kyrkomötet förutsätts meddela.

I enlighet med vad som uttalats i den i ärendet väckta motionen anser emellertid utskottet att dessa förbehåll bör formuleras så att de inte hindrar centralstyrelsens arbetssätt vad gäller handläggning av vissa frågor i utskott inom centralstyrelsen. Ett ytterligare skäl att välja en annan formulering är att de föreslagna lydelseerna av 43 och 48 §§ kan anses, åtminstone i en formell mening, innebära en reglering av i vilken omfattning kyrkomötet kan utnyttja bemyndigandet enligt 7 § lagen om svenska kyrkan, något som punkt 10 sista stycket övergångsbestämmelsen till regeringsformen inte lämnar utrymme för. Av den sistnämnda bestämmelsen framgår nämligen att om riksdagen meddelar föreskrifter i ämnen som också kan regleras genom kyrklig kungörelse, skall riksdagen meddela dessa i lagen om svenska kyrkan.

Med hänvisning till det anförda förordar utskottet den ändringen att de i propositionen föreslagna tilläggen till 43 § första stycket och 48 § första stycket lagen om kyrkomötet ändras i enlighet med vad som framgår av *bilaga* till betänkandet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *beslutsförhållsregler*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:5 i denna del och med anledning av motion 1987/88:K6 antar de i *bilaga* intagna av utskottet föreslagna lydelseerna av 43 § första stycket och 48 § första stycket lagen (1982:943) om kyrkomötet,

2. beträffande *propositionen i övrigt*

att riksdagen med bifall till propositionen i denna del antar dels det i *bilaga* intagna förslaget till lag om ändring i lagen (1982:377) om tillfällig upplåtelse av kyrka, dels det i *bilaga* intagna förslaget till lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet i den mån förslaget inte omfattas av vad utskottet hemställt under moment 1 ovan.

Stockholm den 29 oktober 1987

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Kurt Ove Johansson (s), Birgit Friggebo (fp), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m),* Anita Modin (s),* Sören Lekberg (s), Börje Stensson (fp), Elisabeth Fleetwood (m), Bengt Kindbom (c), Nils Berndtson (vpk), Inger Koch (m), Ove Karlsson (s) och Catarina Rönnung (s).*

KU 1987/88:13

*Ej närvarande vid justeringen

1 Förslag till

KU 1987/88:13

Lag om ändring i lagen (1982: 377) om tillfällig upplåtelse av kyrka

Bilaga

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1982: 377) om tillfällig upplåtelse av kyrka skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Kyrkorådets beslut enligt denna lag skall omedelbart gälla.

Kyrkorådets beslut får överklagas hos domkapitlet *genom besvär*. Utöver vad som följer av förvaltningslagen (1971:290) får *besvär* anföras av ledamot i kyrkorådet.

Kyrkorådets beslut får överklagas hos domkapitlet. Utöver vad som följer av förvaltningslagen (1986:223) får *beslut överklagas* av *en* ledamot i kyrkorådet.

Domkapitlets beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet

Bilaga

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1982:943) om kyrkomötet¹
dels att 3, 23–25, 40, 43, 45 och 48 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 22 § skall lyda "Överklagande av val
m.m."

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §

Centrala valmyndighetens beslut enligt 2 § får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd *genom besvär*. Valprövningsnämndens beslut får inte överklagas.

Centrala valmyndighetens beslut enligt 2 § får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd. Valprövningsnämndens beslut får inte överklagas.

23 §

Val av ledamöter av kyrkomötet och beslut varigenom ersättare har utsetts till ledamot får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd *genom besvär*.

Besvärshandlingen skall ges in till domkapitlet och vara detta tillhanda inom tio dagar efter det att valet avslutades. Om *en besvärshandling* har kommit in till valprövningsnämnden före *besvärstidens* utgång, skall den omständigheten att inlagan kommit in till domkapitlet först därefter dock inte föranleda att *besvären lämnas utan prövning*.

Snarast möjligt efter *besvärstidens* utgång skall domkapitlet samtidigt kungöra samtliga *besvär som har anförts* och sända *besvärshandlingarna* till valprövningsnämnden. Kungörelsen införs i ortstidning inom valkretsen. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över *besvären* skall ha kommit in till valprövningsnämnden. Domkapitlet skall dessutom skyndsamt *inkomma* till valprövningsnämnden med *yttrande över besvären*.

Val av ledamöter av kyrkomötet och beslut varigenom ersättare har utsetts till ledamot får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd.

Skrivelsen med överklagandet skall ges in till domkapitlet och vara detta tillhanda inom tio dagar efter det att valet avslutades. Om *skrivelsen* har kommit in till valprövningsnämnden före *överklagandetidens* utgång, skall den omständigheten att inlagan kommit in till domkapitlet först därefter dock inte föranleda att *överklagandet inte tas upp till prövning*. Valprövningsnämnden *prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid*.

Snarast möjligt efter *överklagandetidens* utgång skall domkapitlet samtidigt kungöra samtliga *fall av överklagande* och sända *skrivelserna* till valprövningsnämnden. Kungörelsen införs i ortstidning inom valkretsen. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över *ett överklagande* skall ha kommit in till valprövningsnämnden. Domkapitlet skall dessutom skyndsamt *yttra sig* till valprövningsnämnden. *Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas*.

¹ Lagen omtryckt 1985: 892.

Den som vill *anföra besvär* har rätt att hos domkapitlet genast få utdrag av protokoll eller annan handling över förrättningen.

Den som vill *överklaga ett beslut* har rätt att hos domkapitlet genast få utdrag av protokoll eller annan handling över förrättningen.

24 §

I fråga om handläggningen och prövningen av *besvär* som avses i 23 § skall 15 kap. 6, 7 och 9 §§ val-lagen (1972: 620) tillämpas.

I fråga om handläggningen och prövningen av *ett överklagande* som avses i 23 § skall 15 kap. 6, 7 och 9 §§ vallagen (1972: 620) tillämpas.

25 §

Den som har valts till ledamot av kyrkomötet utövar sitt uppdrag utan hinder av att valet har överklagats. Om valet ändras, skall den nye ledamoten *intaga* sin plats så snart ändringen har kungjorts. Vad som nu har sagts om ledamot gäller också för ersättare.

Den som har valts till ledamot av kyrkomötet utövar sitt uppdrag utan hinder av att valet har överklagats. *Bestämmelserna om inhibition i 29 § förvaltningslagen (1986:223) gäller inte val av ledamot av kyrkomötet.* Om valet ändras, skall den nye ledamoten *intä* sin plats så snart ändringen har kungjorts. Vad som nu har sagts om ledamot gäller också för ersättare.

40 §

Val med slutna sedlar får överklagas *genom besvär* hos riksdagens valprövningsnämnd inom fem dagar efter det att resultatet av valet har meddelats. Valet skall gälla utan hinder av att det har överklagats.

Val med slutna sedlar får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd inom fem dagar efter det att resultatet av valet har meddelats. Valet skall gälla utan hinder av att det har överklagats. *Bestämmelserna om inhibition i 29 § förvaltningslagen (1986:223) gäller inte vid överklagandet.*

I fråga om handläggningen och prövningen av *besvär* skall tillämpas bestämmelserna i riksdagsordningen om *besvär över val* med slutna sedlar inom riksdagen. Vad som därvid sägs om kammarkansliet, kammaren och talmannen skall i stället gälla svenska kyrkans centralstyrelse, kyrkomötet och kyrkomötets ordförande.

I fråga om handläggningen och prövningen av *ett överklagande* skall tillämpas bestämmelserna i riksdagsordningen om *överklagande av val* med slutna sedlar inom riksdagen. Vad som därvid sägs om kammarkansliet, kammaren och talmannen skall i stället gälla svenska kyrkans centralstyrelse, kyrkomötet och kyrkomötets ordförande.

43 §

Svenska kyrkans centralstyrelse får handlägga ärenden endast om ordföranden eller, vid förhinder för denne, vice ordföranden samt minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande.

Som styrelsens beslut gäller den meningen som de flesta enar sig om. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. Bestämmelserna i 29 kap. rättegångsbalken skall dock tillämpas i sådana personalfrågor där detta skall ske för arbetstagare i allmänhet hos staten.

Svenska kyrkans centralstyrelse får handlägga ärenden endast om ordföranden eller, vid förhinder för denne, vice ordföranden samt minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande. *Om kyrkomötet har föreskrivit en annan ordning i fråga om handläggningen av vissa slag av ärenden, gäller dock den föreskriften.*²

Föreskrifter om omröstning finns i 18 § förvaltningslagen (1986:223). Bestämmelserna i 29 kap. rättegångsbalken skall dock tillämpas i sådana personalfrågor där detta skall ske för arbetstagare i allmänhet hos staten.

45 §

Centralstyrelsens beslut får överklagas genom besvär hos kyrkomötets besvärsnämnd. Detta gäller dock inte om annat är särskilt föreskrivet.

Centralstyrelsens beslut får överklagas hos kyrkomötets besvärsnämnd. Detta gäller dock inte om annat är särskilt föreskrivet.

48 §

Besvärsnämnden är beslutförför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande.

Som nämndens beslut gäller den mening som de flesta enar sig om. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Besvärsnämnden är beslutförför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande. *Om kyrkomötet har föreskrivit en annan ordning i fråga om handläggningen av vissa slag av ärenden, gäller dock den föreskriften.*³

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

² I propositionen hade 43 § första stycket andra meningen följande lydelse: *En ledamot eller ersättare eller en tjänsteman i styrelsen får handlägga vissa slag av ärenden i den utsträckning som kyrkomötet kan ha föreskrivit.*

³ I propositionen hade 48 § första stycket andra meningen följande lydelse: *En ledamot eller ersättare i nämnden får handlägga vissa slag av ärenden i den utsträckning som kyrkomötet kan ha föreskrivit.*